

Kinder Torah

Parashas Devarim

בס"ד

Dire Straits

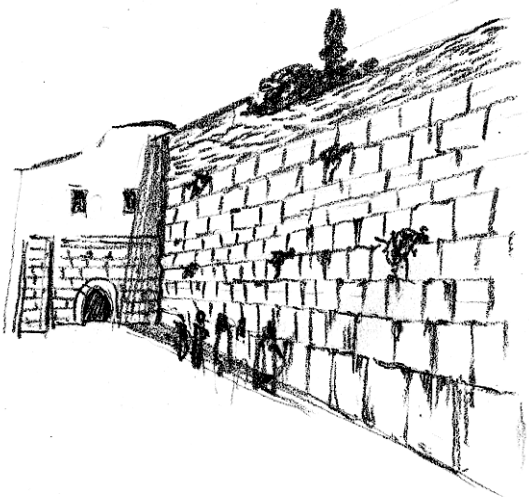
“**T**hese are the words that Moses spoke unto all Israel ... between Paran and Tophel ... ” (Devarim 1:1). What was the nature of the words that Moshe Rabbeinu spoke at this time and place? They were words of *tochacha* (constructive criticism) delivered to Klal Yisrael. *Tochacha* (mentioning someone’s sins), when delivered in the presence of other people, can be embarrassing. Moshe was speaking to all of Klal Yisrael, and the potential for humiliation was very great. Therefore, he did not mention the sins directly; rather he only used words that hinted to them.

The Keli Yakar has a fascinating and compelling explanation of the sins hinted to in the first verse. Paran is the place where the *chet ha’meraglim* (sin of the spies) began, as the verse states, “Moshe sent them forth from Midbar Paran” (Bamidbar 13:3). Tophel is a word used in association with Avodah Zara in many places in Tanach. Here, it refers to the *chet ha’egel* (sin of the golden calf). Between Paran and Tophel refers to the period of time between these two sins. The *chet ha’egel* was on the seventeenth of Tammuz, and the *chet ha’meraglim* was on the ninth of Av. The three weeks between these two events is referred to as “*bein ha’metzarim*” – between the straits. The verse states, “All of her pursuers overtook her between the straits” (Megillas Eicha 1:3). This is a time of great danger for Klal Yisrael, because she has lost the protection from her enemies.

How can our nation be saved from her pursuers? We can either cry out to Hashem, or unite amongst ourselves. The first way relies upon our special status as Hashem’s chosen nation. Because of our closeness to Him, He promises to save us when we cry out to Him with broken hearts. We fulfill the mitzvah of “You shall love Hashem your G-d,” thereby demonstrating our love and closeness to Him, and He reciprocates in kind. The second way of salvation is more *derech ha’teva* (the natural way of the world). Any nation, including Klal Yisrael, finds

strength in unity. Therefore, when we fulfill the mitzvah of “You shall love your fellow as yourself” there is hope for salvation even if we sin against Hashem.

During *bein ha’metzarim*, we lost both of these advantages. We sinned against Hashem with the *egel ha’zahav*. We belittled our status as His chosen nation. The *mazal* (constellation) of Tammuz is the crab, who usually crawls backwards. We turned backwards, away from our Creator; therefore, He turned away from us. On the seventeenth of Tammuz, the *luchos* (tablets) were broken as a result of the sin. This day became a day of breaking of stones, as the walls of Yerushalayim were breached on the seventeenth of Tammuz, almost 900 years later.

The Keli Yakar has a novel explanation of the *chet ha’meraglim* as a sin *bein adam li’chaveyro* (between man and his fellow man). Klal Yisrael complained, “Because of Hashem’s hatred for us, He took us out of the land of Mitzrayim” (Devarim 1:27). A shocking statement. Can anyone truly believe that his Creator hates him? Rashi explains that the Jewish people projected their feelings onto other people. They hated their fellow man in their hearts. They therefore assumed that their fellow Jews hated them. The next step was assuming that Hashem hated them. The fact that they could claim that Hashem hates them reveals that there must have been rampant hatred amongst themselves. At the time of the destruction of the first Beis HaMikdash, there was hatred between the Princes of Israel. In

the second Beis HaMikdash, it spread to all of the people. Therefore, they lost their advantage of unity, and with it, all hopes of salvation. The *mazal* of the month of Av is the lion. Each Jew acted like a lion against his friend, ready to pounce upon him. They Jewish people cried for no justified reason on the night of the ninth of Av, when the *meraglim* returned from their mission. That night became a night of crying for generations, as both Bottei Mikdash were destroyed on Tisha B’Av.

During *bein ha’metzarim*, Klal Yisrael loses both avenues of salvation; therefore, all of her enemies can overcome her at this time. Moshe Rabbeinu stood at that moment and urged them to do *teshuva*. “Do not continue with your past sins! They will only result in further destruction! The breaking of stones and the night of crying will continue for all the generations!” Alas, they did not heed his warning. We still suffer from those sins. On the other hand, there is a bright side. Our nation still exists, thousands of years later! We still have the opportunity to do *teshuva*! We can avoid the trap of *bein ha’metzarim*. The Torah speaks to us. “Correct your sins! Draw close to the Almighty in *teshuva* on sins *bein adam li’Makom*. You will then merit His special protection. Draw close to your fellow Jew in *teshuva* on sins *bein adam li’chaveyro*. The unity will bring you strength. Get out of the trap, and rebuild the destruction.”

Kinderlach . . .

*Tomorrow is the fast of Tisha B’Av. It does not have to be a day of mourning. It can be a day of rejoicing if the Beis HaMikdash is rebuilt. It is all up to us. There is still time to do teshuva. Hashem is waiting for you to come close to Him. Your fellow Jew is waiting for you to demonstrate your love for him. Get close to your Creator and your fellow Jews. Get out of this *bein ha’metzarim* trap and rebuild the Beis HaMikdash.*

הגדרת לבנה

פרשת דברים

שבירת האבנים וליל הבכי ימשיכו לדורי דורות! אך הם לא שמעו לאזהרתנו. אנו עדיין סובלים בשל חטאים אלה. ומצד שני - יש נקודת אור: עמנו עדיין ממשיך להתקיים אלפי שנים לאחר מכן! עדיין יש לנו ההזדמנות לשוב בתשובה! אנו יכולים להימנע מהמלכדות של בין המצרים. התורה אומרת לנו: "שפרו מעשיכם! התקרבו לה', ובעשותכם תשובה על עבירות שבין אדם למקום תזכו בהשגחתו המיוחדת. התקרבו לאחיכם בני ישראל, ובעשותכם תשובה על העבירות שבין לחבירו, האחדות הנוצרת תחזק אתכם. השתחררו מן המצר, ושקמו את החורבות."

בין המצרים

"אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל... בין פארן ובין תופל..." (דברים א', א'). מה היה טיב הדברים שדיבר משה באותו מקום ובאותו זמן? דברי תוכחה לעם ישראל. אם מוכיחים אדם בפני אנשים אחרים, התוכחה עלולה לבייש אותו. משה דיבר אל כל ישראל, והיה הרבה מקום לבושה. לפיכך, הוא לא הזכיר את החטאים במפורש, אלא רמז להם.

לכלי יקר יש פירוש מקיף לחטאים שמשה רומז אליהם בפסוק הראשון. פארן הוא המקום שבו החל חטא המרגלים, כפי שנאמר בפסוק "וישלח אותם ממדבר פארן" (במדבר י"ג, ג'). 'תופל' היא מילה הקשורה במקומות רבים במקראות בעבודה זרה. כאן, היא מתייחסת לחטא העגל. בין פארן ובין תופל - הכוונה לפרק הזמן שבין שני החטאים האלה. חטא העגל היה בשבעה עשר בתמוז, וחטא המרגלים - בתשעה באב. שלושת השבועות שבין שני התאריכים האלה נקראים "בין המצרים". ובמגילת איכה נאמר: "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א', ג'). זוהי תקופה של סכנה גדולה לעם ישראל, שכן הוא איבד את ההגנה האלוקית שלו מפני אויביו בשל החטאים האלה.

כיצד ניתן להציל את עמנו מידי רודפיו? אנו יכולים לצעוק אל ה', או להתאחד. הדרך הראשונה מסתמכת על המעמד המיוחד יש לנו כעמו הנבחר של ה'. בשל קרבתנו אליו, הוא מבטיח להצילנו כאשר אנו צועקים אליו בכל לבנו. אנו מקיימים את המצווה של "ואהבת את ה' אלוקיך", ובכך מראים את אהבתנו ואת קרבתנו אליו, והוא מחזיר לנו מידה כנגד מידה. הדרך השנייה להגיע לישועה היא יותר בדרך הטבע. כל אומה, כולל עם ישראל, מתעצמת כאשר היא מתאחדת. ולכן, כאשר אנו מקיימים את המצווה של "ואהבת לרעך כמוך", יש תקווה לישועה, גם אם אנו חוטאים במצוות שבין אדם למקום.

בתקופה של בין המצרים, אנו ללא שני היתרונות האלה. חטאנו לה' בעגל הזהב, חזלנו במעמדנו כעמו הנבחר. המזל של חודש תמוז הוא סרטן, וסרטנים בדרך כלל הולכים אחורה. פנינו אחורה, התרחקנו מבוראנו, ולכן הוא פנה מאיתנו. בשבעה עשר בתמוז נשתברו הלוחות בשל חטא זה. יום זה נעשה ליום של אבנים נשברות - חומות ירושלים נפרצו בשבעה עשר בתמוז, כמעט 900 שנה לאחר מכן.

לכלי יקר יש הסבר מקורי לחטא המרגלים - הוא מתאר אותו כחטא שבין אדם לחבירו. עם ישראל טען ש"בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים" (דברים א', כ"ז). זוהי אמירה מזעזעת ומקוממת. כיצד יכול אדם להאמין באמת שבוראו שונא אותו? רש"י מסביר שהיתה זו רק השלכה של רגשותיהם על אחרים. הם שנאו את אחיהם בלבבם, ולפיכך הניחו שאחיהם שונאים אותם. השלב הבא היה שהם החלו להניח שגם ה' שונא אותם. עצם העובדה שהם יכלו לטעון שה' שונא אותם מגלה לנו שבהכרח היתה שנאה ביניהם לבין עצמם. בזמן חורבן המקדש הראשון, היתה שנאת חינם בין נשיאי ישראל, ובחורבן השני התפשטה שנאה זו לכל ישראל. הם איבדו את היתרון שבאחדות ויחד עם זה את התקווה לישועה. המזל של חודש אב הוא אריה. כל יהודי היה כארי כנגד חבירו - מוכן לתקוף אותו. עם ישראל בכה בכייה של חינם בליל תשעה באב, כאשר שבו המרגלים ממסעם. ואותה לילה היה לליל בכייה לדורות, שכן שני בתי המקדש חרבו באותו יום - בתשעה באב.

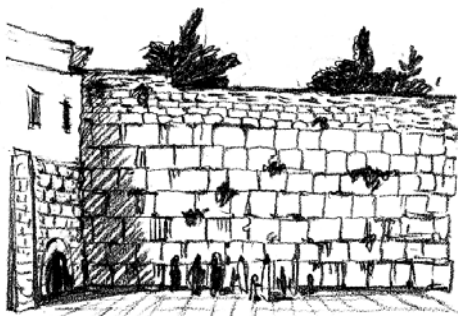
במשך תקופת בין המצרים עם ישראל מאבד את שני דרכי הגאולה, ולכן כל אויביו יכולים לגבור עליו בזמן הזה. משה רבינו עמד באותו רגע ודחק בהם לשוב בתשובה: "אל תמשיכו את החטאים שחטאתם בעבר! התוצאה תהיה רק עוד ועוד חורבן!"

ילדים יקרים...
מחר הוא תשעה באב. יום זה איננו חייב להיות יום של אבלות. אם בית המקדש יבנה, הוא יהיה יום של שמחה רבה. הכל תלוי בנו. עדיין יש זמן לשוב בתשובה. ה' מחכה שנתקרב אליו. אחינו מחכים שנראה לנו את אהבתנו להם. הבה נתקרב לבוראנו ולאחינו בני ישראל גם יחד. נשתחרר מבין המצרים ונבנה מחדש את בית המקדש.

מגאווה לענווה

"איכה [ישבה בדרך]?" (איכה א', א'). כך פותחת מגילת איכה, המגילה שנקרא בתשעה באב, בעוד כמה ימים. וכך פותח גם פסוק בפרשת השבוע הזה: "איכה אשא לבדי טרחכם ומשאכם וריבכם" (דברים א', י"ב) - פסוק שאנו קוראים במנגינה של מגילת איכה. מה הקשר בין שני הדברים?

הכתב סופר מציע פירוש מעניין ביותר, שראשיתו בשני הפסוקים שציטטנו לעיל. "ה' אלוקיכם הירבה אתכם והנכם היום ככוכבי השמיים לרוב (דברים א', י). היה זה זמן של גדולה לעם ישראל. היינו ככוכבי השמיים. כיצד עלינו להרגיש בשעה גדולה שכזו? עלינו להרגיש ענווה, כפי שאפשר ללמוד מיעקב אבינו. שמו, "יעקב", מלשון עקב הרגל, מבטא את ענוותנותו. הוא השפיל עצמו כעקב. ודבר זה עורר את אהבת ה' אליו, ולכן העלה אותו ה' לדרגה גבוהה - כפי שאומרת הגמרא, "כל המשפיל עצמו הקב"ה מגביהו" (עירובין י"ג ע"ב) - ושמו השתנה ל"ישראל" - שרו של ה' - עמדת כבוד.

כך גם עם עם ישראל. כאשר אנו משפילים עצמנו, הקב"ה מרומם אותנו. וכך נאמר בפסוק הבא: "ה' אלוקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דיבר לכם" (דברים א', י"א). אך כאשר אנחנו מגיבים לגדולתנו בגאווה, ומרימים ראשנו, הרי אז אנו הופכים לבלתי נסבלים בעיני ה': "איכה אשא לבדי...?" כיצד יכול משה רבינו לשאת בעצמו את משא העם הזה, שחושב רק על טובתו שלו. באומה ענוותנית ניתן למשול, אך אי אפשר למשול באומה שלמה של בעלי גאווה.

זהו אחד המסרים של מגילת איכה. סבלנו כבר כה הרבה בגלות, ואחת סיבות לכך היא שנאת חינם. אחד הגורמים לשנאת חינם הוא הגאווה. כעת הזמן להשפיל עצמנו, לתקן את מידת הגאווה, ולהביא לסיום הגלות.

ילדים יקרים...
כולנו מתאבלים על בית המקדש ועל הגלות. סבלנו כה הרבה רדיפות וצרות. ואנו עדיין סובלים בימים אלה. מי איננו רוצה לשם קץ לכל הצרות האלה? דרך אחת לעשות זאת היא הענווה: לדבר בשקט ובאדיבות; לוותר כאשר אפשר לעשות זאת; לעולם לא לפתוח במריבה, ולסיים מריבות קיימות. אמרו רק דברים טובים על זולתכם. הודו לה' על הכל. אלה הם הסימנים המובהקים של ענווה. ואלה הם שיביאו אותנו לגדולה. יהי רצון שנראה בהרמת קרן ישראל במהרה בימינו.